

WERKSCHRIFT BIJ

“VERGROOT DE RUIMTE VOOR UW TENT” (Jes. 54,2)

WERKDOCUMENT VOOR DE CONTINENTALE FASE VAN HET SYNODAAL PROCES (DEC)

De Nederlandse tekst van het Werkdocument is de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad (nov 2022), die we met toestemming van Interdiocesaan Pastoraal Beraad overnemen in dit werkschrift.

VOOR EEN CULTUUR VAN SYNODALITEIT

We zitten middenin de tweede fase van het synodaal proces waartoe paus Franciscus de hele wereldkerk uitnodigt. Van 5 tot 12 februari 2023 gaat in Praag de Europese continentale vergadering door, met vertegenwoordigers uit alle landen van Europa. Voor ons land neemt kardinaal Jozef De Kesel aan de vergadering deel, als voorzitter van de bisschoppenconferentie, samen met drie vertegenwoordigers uit verschillende delen van het land. In dezelfde periode gaan in alle andere continenten gelijkaardige bijeenkomsten door. Het is uitkijken naar de inbreng van die afzonderlijke vergaderingen.

De continentale bijeenkomsten moeten niet van nul beginnen, integendeel. Op 24 oktober 2022 publiceerde het secretariaat-generaal voor de Synode een *Werkdocument voor de Continentale Fase*, onder de titel *'Vergroot de ruimte voor uw tent'* (Jesaja 54,2). Het Werkdocument is een synthese van alle nationale bijdragen die aan het einde van de eerste fase (2021-2022) naar Rome werden gestuurd. Ook de bijdrage uit België is erin opgenomen. Meteen valt op hoe bepaalde ervaringen of inzichten, teleurstellingen of verlangens overal ter sprake kwamen. Hoe verschillend landen en culturen ook zijn, de kerkgemeenschap staat er voor gelijkaardige uitdagingen. De samenwerking tussen herders en gelovigen, de vormgeving van het kerkelijke ambt, de uitbouw van een missionaire pastoraal, de rol van de vrouw in de kerkgemeenschap, de medeverantwoordelijkheid van allen, de betekenis van culturele verschillen, de oecumene en de interreligieuze samenwerking: het zijn evenveel rode draden doorheen alle rapporten. *'Vergroot de ruimte voor uw tent'* is als een compendium van alle vragen of thema's waarmee de katholieke Kerk wereldwijd te maken heeft. Daarvoor alleen al verdient het onze aandacht.

De tweede fase van het synodaal proces eindigt echter niet met de bijeenkomst in Praag. Allen kunnen met het Werkdocument *'Vergroot de ruimte voor uw tent'* aan de slag gaan. Het Werkdocument is immers bedoeld als een voorzet voor verdere uitwisseling en verdieping. Welke paragraaf vinden wij bijzonder belangrijk voor onze lokale en diocesane gemeenschap? Bij welk punt

willen wij een voorbehoud of een opmerking maken? Waarin staan wij sterk of waarin staan wij zwak? Welke ervaring willen wij delen met anderen? Uiteraard is het niet de bedoeling heel het Werkdocument te doorploegen. Daarvoor is het te breed en te ruim. Echter, bepaalde paragrafen verdienen wel extra aandacht of nodigen uit tot diepgaander gesprek. Welke paragrafen selecteren? Hoe het gesprek organiseren? Het voorliggende werkschrift wil je daarbij helpen.

De resultaten van uw gesprek kan u opsturen naar synode@bisdomantwerpen.be of naar het secretariaat van het bisdom Antwerpen, tegen 31 mei 2023 ten laatste. Op basis van de ingestuurde teksten maken we een nieuwe samenvatting, die we net zoals vorig jaar bezorgen aan het secretariaat van de bisschoppenconferentie, met het oog op een tweede nationale synthese. Zo blijven we met ons bisdom actief betrokken in het synodaal proces dat paus Franciscus voorstaat. Immers, synodaliteit is geen schouwspel om te bekijken, maar een evenement om aan deel te nemen. Wat allen aangaat, gaat ook ons aan. En wat ons aangaat, gaat ook allen aan. Op die wederzijdse betrokkenheid willen we blijven inzetten.

Hoe loopt het synodaal proces dan verder? Na een nationale en een continentale fase, volgt een derde en wereldwijde fase, met twee gewone algemene bijeenkomsten van de Bisschoppensynode in Rome (oktober 2023 en oktober 2024). Uiteraard zal het niet de opdracht zijn van beide Bisschoppensynoden om over tal van concrete vragen een finale beslissing te nemen. Het zou overigens geen goed teken zijn voor de Kerk als lokale of regionale vragen opnieuw (of: nog steeds) vanuit één centrum beslecht werden. Daarop loopt de synodaliteit in de Kerk vandaag juist spaak. Veeleer zal de opdracht van beide bisschoppensynoden erin bestaan om te kijken hoe 'verantwoordelijkheid' en 'medeverantwoordelijkheid' in de Kerk beter kunnen samengaan, of hoe 'beluisteren' en 'beslissen' elkaar beter kunnen vinden. Want hierover gaat 'synodaliteit': over ervoor zorgen dat allen zich beluisterd, erkend en gewaardeerd weten. U raadt het al: het zal geen gemakkelijke taak zijn om daaraan samen te werken. Er wachten ons ongetwijfeld nog boeiende en uitdagende maanden.

Wie de internationale kerkelijke media volgt, zal ongetwijfeld lezen hoeveel tegenstand paus Franciscus ondervindt, met name tegen het synodaal proces dat hij voorstaat. Bepaalde personen of groepen deinzen niet terug voor brutale woorden of grove beledigingen aan zijn adres: ‘ontrouw aan de Bijbel en de traditie’, ‘afbraak van de Kerk’, ‘ketterse paus’, ‘valse kerkleer’, ‘zo vlug mogelijk afvoeren’. Zelfs bepaalde kardinalen spraken zich in zulke termen uit. Onbegrijpelijk voor kerkleiders die de hoogste titels ontvingen en die anderen steeds tot gehoorzaamheid aan de paus opriepen. Neen, het is vandaag niet gemakkelijk om samen met paus Franciscus te ijveren voor een Kerk die tegelijk dichter staat bij het Evangelie en dichter bij de mensen. Een wijze, beproefde raad: laat u niet uit het veld slaan. Afbreken is altijd gemakkelijker geweest dan opbouwen. Samen met paus Franciscus willen wij werk maken van een meer synodale Kerk, rustig maar overtuigd.

Dat brengt me tot een laatste overweging. Het kerkelijke gekrakeel op hoog niveau wijst erop hoe ingrijpend het synodaal proces wel is. Het is een spiritueel gebeuren. Jezus moest zich al boos maken op zijn apostelen omdat zij onderweg discussieerden over de vraag wie van hen de belangrijkste was! Ze hadden Hem nog niet begrepen. Ze stonden nog niet in de echte navolging. Het is van alle tijden. Op verworven rechten, op persoonlijke ambities, op verstarde regels en wetten: daarop loopt het levende Evangelie nog steeds vast. Terecht lezen we in *Vergroot de ruimte voor uw tent: ‘Laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had. Hij die de gestalte van God had, maakte er geen aanspraak op aan God gelijk te zijn, maar deed afstand van zijn positie en nam de gestalte aan van een dienaar. Hij werd gelijk aan de mensen (Fil. 2,5-7). Het is onder deze voorwaarde dat de leden van Kerk, individueel en als gemeenschap, kunnen samenwerken met de Heilige Geest ‘Tegelijkertijd vereist het samen op weg zijn als volk van God dat wij de noodzaak erkennen van een voortdurende bekering, individueel en als gemeenschap, kunnen samenwerken met de Heilige Geest bij het vervullen van de zending die Jezus Christus aan zijn Kerk heeft toevertrouwd’* (nr. 28).

Ik kijk uit naar uw antwoorden en suggesties!

+ Johan Bonny
Bisschop van Antwerpen

Werkwijze

Dit werkschrift wil een handreiking bieden bij de gesprekken over de thema's uit het Werkdocument voor de tweede en continentale fase van het synodaal proces (DEC). **Drie vragen staan in deze gesprekken**

centraal:

Vraag 1: Waar hebben wij het meeste mee te maken?

Vraag 2: Wat vinden we goed in de tekst, maar wat zouden we graag willen ‘amenderen’?

Vraag 3: Wat vinden we zeer dringend en willen we ‘urgeren’?

Uitgangspunt is telkens de tekst van het Werkdocument zelf. In de eerste tabel vindt u **een overzicht van de thema's uit het derde hoofdstuk van het Werkdocument** met een verwijzing naar de betreffende alinea('s) van de tekst. Deze tabel is een handig hulpmiddel om de eerste vraag te beantwoorden. Voor het beantwoorden van vragen 2 en 3 biedt het tweede schema een goed werkinstrument. In deze tabel vindt u **de volledig tekst van het Werkdocument** met telkens ruimte om uw antwoorden op vragen 2 en 3 te noteren.

Tabel 1: Werkinstrument voor het beantwoorden van vraag

Stap 1: 'Waar hebben wij het meest mee te maken?' Maak een keuze uit onderstaande thema's en lees de bijbehorende tekst:			
Alineanr.	Thema's	Tekst Werkdocument	Keuze thema
		3.1 Een luisteren dat verwelkomt	
33	Kloof gewijden - volk	De verslagen gaan o.a. dieper in op de moeilijkheid om diepgaand te luisteren en te aanvaarden dat men daardoor ten gronde verandert. Ze wijzen op het gebrek aan gemeenschappelijke luister- en onderscheidingsprocessen en ... Lees verder op p. 9	
34	Gevoelens van eenzaamheid / isolatie / gebrek aan ondersteuning en waardering bij de gewijden	Tegelijkertijd zijn de verslagen gevoelig voor de eenzaamheid en het isolement van vele leden van de clerus, die zich niet gehoord, gesteund en gewaardeerd voelen. Misschien is een van de minst zichtbare stemmen ... Lees verder op p. 9	
35	Een focus op jongeren , hun vorming en begeleiding	Er bestaat universele bezorgdheid over de zwakke aanwezigheid van de stem van jongeren in het synodeproces en in toenemende mate in het leven van de Kerk. Een hernieuwde aandacht voor jongeren, hun ... Lees verder op p. 10	
36	De ondersteuning, begeleiding en participatie van personen met een handicap .	Tal van rapporten wijzen op het ontbreken van passende structuren en manieren om gehandicapten te begeleiden en roepen op tot nieuwe manieren om hun bijdrage te verwelkomen en hun participatie ... Lees verder op p. 10	
37	De bescherming van het (kwetsbaar en bedreigd) leven in alle levensfasen	Even prominent is de inzet van het volk van God voor de verdediging van kwetsbaar en bedreigd leven in al zijn stadia. Voor de Oekraïense Grieks-katholieke Kerk maakt het bijvoorbeeld deel uit van de synodaliteit om ... Lees verder op p. 11	
39	In dialoog gaan met personen die een spanning ervaren tussen 'behoren tot de Kerk' en hun liefdesrelatie	Onder degenen die vragen om een meer inhoudelijke dialoog en een meer gastvrije ruimte vinden we ook degenen die om verschillende redenen een spanning voelen tussen deel uitmaken van de Kerk en hun eigen ... Lees verder op p. 11	
40	Aandacht voor mensen in de periferie	Ondanks de culturele verschillen zijn er opmerkelijke overeenkomsten tussen de verschillende continenten als het gaat om mensen die in de samenleving en ook in de christelijke gemeenschap als uitgesloten ... Lees verder op p. 12	

		3.2. Zusters en broeders voor de zending	
44	Maatschappelijke inzet	De wonden van de Kerk zijn nauw verbonden met die van de wereld. De verslagen spreken over de uitdagingen van tribalisme, sektarisme, racisme, armoede en genderongelijkheid binnen het leven van de Kerk en ook in de ... Lees verder op p. 14	
45	<i>Laudato si'</i>	Het volk van God spreekt een diep verlangen uit om de roep van de armen en die van de aarde te horen. In het bijzonder nodigen de rapporten ons uit de onderlinge samenhang van sociale en ecologische uitdagingen te erkennen ... Lees verder op p. 15	
46	Aanwezig zijn op het publieke domein	Sommige verslagen wezen ook op het belang van de rol van de Kerk in de publieke sfeer, met name in verband met processen van vredesopbouw en verzoening. In sterk verdeelde samenlevingen wordt dit vaak gezien als een ... Lees verder op p. 1.	
48	Oecumenisch en interreligieus engagement in het kader van sociale en ecologische rechtvaardigheid	De oproep tot oecumene is echter niet alleen gericht op gemeenschappelijk sociaal engagement. Veel rapporten benadrukken dat er geen volledige synodaliteit is zonder eenheid onder de christenen. Dit begint met de ... Lees verder op p. 16	
49	De uitdagingen van interkerkelijke en interreligieuze families	De rapporten wijzen ook op het delicate fenomeen van de toename van het aantal interconfessionele en interreligieuze gezinnen, met hun specifieke behoeften op het gebied van begeleiding. Revitalisering van de inzet voor ... Lees verder op p. 16	
51-54	Omgaan met een gebrek aan vertrouwen en geloofwaardigheid van de Kerk	Veel plaatselijke Kerken zijn bezorgd over de gevolgen van een gebrek aan vertrouwen en geloofwaardigheid als gevolg van de misbruikcrisisen. Anderen wijzen op individualisme en consumentisme als kritische culturele ... Lees verder op p. 17-19	
55	Culturele verscheidenheid waarderen	In een groot aantal rapporten wordt opgeroepen tot een grotere erkenning, betrokkenheid, integratie en respons met betrekking tot de rijkdom van lokale culturen, die vaak wereldbeschouwingen en handelingswijzen ... Lees verder op p. 19	
		3.3. Gemeenschap, participatie en medeverantwoordelijkheid	
57-59	Werken aan een synodale kerk (geen piramidale kerk) met nieuwe vormen van leiderschap	De zending van de Kerk wordt gerealiseerd doorheen het leven van alle gedoopten. Uit de rapporten spreekt een diep verlangen naar erkenning en herbevestiging van deze gemeenschappelijke waardigheid als basis voor ... Lees verder op p. 20-22	

60-65	De participatie van vrouwen (bij beslissingen / in leidinggevende functies / in de Woordverkondiging / diaconaat? / priesterschap?)	De oproep tot bekering van de kerkelijke cultuur voor het heil van de wereld is verbonden met de concrete mogelijkheid om een nieuwe cultuur tot stand te brengen, met nieuwe praktijken en structuren. Een kritiek en urgent... Lees verder op p. 22-25	
66-68	Gezamenlijke verantwoordelijkheid	De verantwoordelijkheid voor het synodale leven van de Kerk kan niet worden gedelegeerd, maar moet door allen worden gedragen in antwoord op de gaven die de Geest aan de gelovigen schenkt. Een groep in het bisdom Lae ... Lees verder op p. 25-27	
		3.4. Synodaliteit krijgt vorm	
71-78	Institutionele synodaliteit	De synodale reis heeft een aantal spanningen aan het licht gebracht die in de voorgaande paragrafen tot uitdrukking kwamen. We moeten er niet bang voor zijn, maar ze verwoorden in een proces van voortdurende ... Lees verder op p. 28-31	
79	Werken aan een open en transparante Kerk	In verschillende delen van de wereld wordt transparantie gezien als een essentiële praktijk voor een Kerk die groeit naar een meer authentieke synodaliteit: de katholieke Kerk moet opener en transparanter worden, ... Lees verder op p. 31	
80-86	Het belang van permanente vorming in synodaliteit	Alle kerkelijke instellingen worden, als volwaardige participatieorganen, opgeroepen na te gaan hoe zij de oproep tot synodaliteit kunnen integreren in de wijze waarop zij hun functie en hun opdracht uitoefenen, door hun ... Lees verder op p. 32-35	
		3.5. Synodaal leven en liturgie	
88-90	De eucharistie (en andere liturgische vieringen, stilte, gebed en volksdevotie) als bron en hoogtepunt van de synodale dynamiek	De verslagen benadrukken op vele manieren de diepe band tussen synodaliteit en liturgie: in het 'samen op weg gaan' zijn het gebed, de devotie tot Maria als missionaire leerling die luistert naar het Woord, de lectio ... Lees verder op p 35-36.	
91-92, 95	Synodaliteit in de liturgie (actieve participatie, bedieningen)	In veel rapporten wordt sterk aangedrongen op de invoering van een synodale stijl in de viering van de liturgie, die de actieve deelname van alle gelovigen mogelijk maakt door alle verschillen te verwelkomen, alle ... Lees verder op p. 36-37(nrs 91-92) en p. 38 (nr 95)	
93	De (soms geringe) kwaliteit van de liturgie	De verslagen laten niet na te wijzen op de belangrijkste tekortkomingen van de eigenlijke viering die de synodale dynamiek tegenwerken. In het bijzonder wordt gewezen op: de priester als hoofdrolspeler en het risico van ... Lees verder op p. 37	

94	Toegang tot de sacramenten	Een bijzondere bron van leed zijn de situaties waarin de toegang tot de eucharistie en de andere sacramenten door allerlei oorzaken wordt belemmerd of verhinderd. Er is een sterke vraag naar oplossingen voor ... Lees verder op p. 37	
----	-----------------------------------	---	--

Tabel 2: Werkinstrument voor het beantwoorden van vraag 2 en 3

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
29. De Bijbelse beeldspraak van de tent sluit aan bij andere beelden die in tal van rapporten voorkomen: die van het gezin en die van een thuis, als de plaats waar mensen bij willen horen en naar terug willen keren. Het kerkelijke huis heeft geen deuren die sluiten, maar een perimeter die zich voortdurend verbreedt (BC Italië). De tegenstelling tussen thuis en ballingschap, tussen toebehoren en uitsluiting, wordt in de verslagen als een spanning ervaren. Iemand merkte op: degenen die zich thuis voelen in de Kerk voelen de afwezigheid van degenen die dat niet doen (BC Ierland). Via deze bijdragen horen we de droom van een wereldwijde en synodale Kerk die eenheid in verscheidenheid beleeft. God bereidt iets nieuws voor en wij moeten daaraan meewerken (USG/UISG). 10 Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad		
30. De inzendingen zijn bemoedigend omdat zij twee van de belangrijkste spirituele verleidingen vermijden waarmee de Kerk wordt geconfronteerd in haar antwoord op diversiteit en de spanningen die daaruit voortvloeien. De eerste is om verstrikt te blijven in het conflict, zodat onze horizon krimpt en wij het besef van het geheel verliezen en vervallen in subidentiteiten. Dat is typisch een ervaring van Babel en niet van Pinksteren, herkenbaar in vele aspecten van onze wereld. De tweede is dat we geestelijk afstand nemen en ongeïnteresseerd raken in de betreffende spanningen, en onze eigen weg gaan zonder ons in te laten met de naaste medemensen op deze reis. Daarentegen luidt de oproep om op een betere manier te gaan staan in het spanningsveld van waarheid en		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
barmhartigheid, zoals Jezus deed [...]. De droom is een Kerk die vollediger de christologische paradox beleeft, die vrijmoedig haar authentieke leer verkondigt en tegelijkertijd een getuigenis van radicale inclusie en aanvaarding biedt door haar pastorale begeleiding gebaseerd op onderscheiding (EG Engeland en Wales).		
31. De visie van een Kerk die in staat is tot radicale inclusie, gedeelde belonging (een gedeeld gevoel van erbij te horen) en diepe gastvrijheid volgens de leer van Jezus staat centraal in het synodaal proces: in plaats van ons te gedragen als poortwachters die proberen anderen van de maaltijd uit te sluiten, moeten wij meer doen om ervoor te zorgen dat mensen weten dat iedereen hier een plaats en een thuis kan vinden (opmerking van een parochiegroep uit de VS). Wij zijn geroepen om naar alle plaatsen te gaan, vooral tot buiten de vertrouwde plekken, de comfortabele positie te verlaten van hen die gastvrijheid verlenen om ons te laten verwelkomen in het bestaan van hen die onze tochtgenoten zijn op de reis van de mensheid (BC Duitsland).		
3.1 Een luisteren dat verwelkomt		
32. Op deze reis hebben de Kerken ingezien dat de weg naar meer inclusie - de vergrote tent - geleidelijk verloopt. Hij begint met luisteren en vraagt een ruimere en diepere bekering van attitudes en structuren, alsook een nieuwe benadering van pastorale begeleiding. Hij begint met de bereidheid te erkennen dat de periferie de plaats kan zijn waar een oproep tot bekering weerklinkt, samen met de oproep om het Evangelie meer vastberaden in praktijk te brengen. Luisteren vereist dat wij anderen erkennen als subject van hun eigen reis. Als we dat doen, voelen anderen zich welkom, niet veroordeeld, vrij om hun eigen spirituele reis te delen. Deze ervaring is in vele contexten opgedaan en voor sommigen was dit het meest transformerende aspect van het hele proces. De synodale ervaring kan gelezen worden als een weg van erkenning voor hen die zich onvoldoende erkend voelen in de Kerk. Dit geldt met name voor die leken, diakens en gewijde mannen en vrouwen die voorheen het		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
gevoel hadden dat de institutionele Kerk niet geïnteresseerd was in hun geloofsbeleving of hun opvattingen.		
33. De verslagen gaan ook in op de moeilijkheid om diepgaand te luisteren en te aanvaarden dat men daardoor verandert. Zij wijzen op het gebrek aan gemeenschappelijke luister- en onderscheidingsprocessen en vragen om meer vorming op dit gebied. Voorts wijzen ze op het voortbestaan van structurele belemmeringen, zoals: hiërarchische structuren die autocratische tendensen in de hand werken, een klerikale en individualistische cultuur die individuen isoleert en de relatie tussen priesters en leken fragmenteert, socioculturele en economische ongelijkheden die de rijken en opgeleiden bevoordelen en het ontbreken van 'intermediaire ruimtes' die ontmoetingen tussen leden van onderling gescheiden groepen bevorderen. In het rapport van Polen staat: niet luisteren leidt tot onbegrip, uitsluiting en marginalisering. Als een verder gevolg creëert het geslotenheid, simplificatie, gebrek aan vertrouwen en angst die de gemeenschap ten gronde richt. Wanneer priesters niet willen luisteren en excuses zoeken in bijvoorbeeld het grote aantal activiteiten of wanneer vragen onbeantwoord blijven, ontstaat een gevoel van verdriet en vervreemding in de harten van de lekengelovigen. Zonder luisteren houden de antwoorden op de moeilijkheden van de gelovigen geen rekening met de context en gaan zij niet in op de essentie van de problemen die ze ondervinden, zodat ze verworden tot leeg moralisme. De leken voelen dat de afwezigheid van een oprecht luisterend oor voortkomt uit angst van de priesters voor een pastoraal engagement. Een soortgelijk gevoel groeit wanneer bisschoppen geen tijd hebben om te spreken met en te luisteren naar de gelovigen.		
34. Tegelijkertijd zijn de verslagen gevoelig voor de eenzaamheid en het isolement van vele leden van de clerus, die zich niet gehoord, gesteund en gewaardeerd voelen. Misschien is een van de minst zichtbare stemmen in de verslagen die van priesters en bisschoppen, die voor zichzelf spreken en over hun ervaring van het samen op weg		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>zijn. Er moet heel aandachtig geluisterd worden om gewijde ambtsdragers de gelegenheid te geven de vele dimensies van hun emotioneel en seksueel leven te bespreken. Bovendien wordt gewezen op de noodzaak te zorgen voor passende vormen van opvang en bescherming voor de vrouwen en eventuele kinderen van priesters die de gelofte van het celibaat hebben verbroken en die anders het risico lopen van ernstig onrecht en discriminatie. Een optie voor jongeren, mensen met een handicap en de verdediging van het leven</p>		
<p>35. Er bestaat universele bezorgdheid over de zwakke aanwezigheid van de stem van jongeren in het synodeproces en in toenemende mate in het leven van de Kerk. Een hernieuwde aandacht voor jongeren, hun vorming en begeleiding is dringend nodig, ook als een mogelijkheid om de conclusies van de vorige synode over Jongeren, geloof en roeping (2018) uit te voeren. Bij die gelegenheid waren het juist jongeren die de nood aan een meer synodale Kerk naar voren brachten met het oog op de overdracht van het geloof vandaag. Het initiatief 'Digitale Synode' is een belangrijke poging om naar jongeren te luisteren en biedt nieuwe inzichten voor de verkondiging van het Evangelie. Het rapport van de Antillen stelt: Aangezien onze jongeren een hoge mate van vervreemding ervaren, moeten we een voorkeursoptie hebben voor de jongeren.</p>		
<p>36. Tal van rapporten wijzen op het ontbreken van passende structuren en manieren om gehandicapten te begeleiden en roepen op tot nieuwe manieren om hun bijdrage te verwelkomen en hun participatie te bevorderen. In weerwil van haar eigen leer dreigt de Kerk de manier waarop de samenleving hen terzijde schuift te imiteren. De genoemde vormen van discriminatie - het niet luisteren, de schending van het recht om te kiezen waar en bij wie men woont, het ontzeggen van de sacramenten, de beschuldiging van hekserij, misbruik en andere beschrijven een cultuur van afwijzing van personen met een handicap. Ze ontstaan niet toevallig, maar hebben een gemeenschappelijke wortel: de idee dat het leven van personen</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
met een handicap minder waard is dan dat van anderen (Verslag van de speciale synodale raadpleging van personen met een handicap door het Dicasterie voor Leken, Gezin en Leven).		
37. Even prominent is de inzet van het volk van God voor de verdediging van kwetsbaar en bedreigd leven in al zijn stadia. Voor de Oekraïense Grieks-katholieke Kerk maakt het bijvoorbeeld deel uit van de synodaliteit om het verschijnsel van vrouwelijke migratie te bestuderen en steun te bieden aan vrouwen van verschillende leeftijdsgroepen; speciale aandacht te schenken aan vrouwen die besluiten tot abortus uit angst voor materiële armoede en afwijzing door hun familie in Oekraïne; educatieve activiteiten te organiseren voor vrouwen die een verantwoorde keuze moeten maken in een moeilijke periode van hun leven, met de bedoeling het leven van ongeboren kinderen te behouden en te beschermen en abortus te voorkomen; te zorgen voor vrouwen met een post-abortussyndroom. Luisteren naar degenen die zich verwaarloosd en buitengesloten voelen		
38. Uit de verslagen blijkt duidelijk dat veel gemeenschappen synodaliteit al hebben opgevat als een uitnodiging om te luisteren naar hen die zich uit de Kerk verdreven voelen. De groepen die zich verbannen voelen, zijn divers, te beginnen met veel vrouwen en jongeren die zich niet erkend voelen in hun gaven en capaciteiten. Binnen deze groepen, die onderling zeer heterogeen zijn, voelen velen zich vernederd, miskend en verwaarloosd. Verlangen naar een thuis kenmerkt ook degenen die zich na de liturgische ontwikkelingen van het Tweede Vaticaans Concilie niet op hun plaats voelen. Voor velen werkt de ervaring dat er serieus naar hen wordt geluisterd transformerend en een eerste stap om zich opgenomen te voelen. Anderzijds was het een bron van verdriet dat sommigen het gevoel hadden dat hun deelname aan het synodeproces niet welkom was: dit vraagt om begrip en dialoog.		
39. Onder degenen die vragen om een meer inhoudelijke dialoog en een meer gastvrije ruimte vinden we ook degenen die om		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>verschillende redenen een spanning voelen tussen deel uitmaken van de Kerk en hun eigen liefdesrelatie, zoals: hertrouwde gescheidenen, alleenstaande ouders, mensen die in een polygaam huwelijk leven, LGBTQ-mensen, enz. Uit verslagen blijkt hoe deze vraag naar gastvrijheid veel plaatselijke Kerken op de proef stelt: Mensen vragen dat de Kerk een toevluchtsoord is voor de gewonde en gebroken mensen, niet een instelling voor het perfecte. Ze verlangen dat de Kerk mensen tegemoet treedt waar ze zijn, met hen op weg gaat in plaats van hen te veroordelen en echte relaties opbouwt met zorg en authenticiteit, niet met een vooropgezet superieure doelstelling (BC USA). Zij geven ook blijk van onzekerheid over hoe te reageren en wijzen op de behoefte aan onderscheiding van de universele Kerk: er is een nieuw fenomeen in de Kerk dat absoluut nieuw is in Lesotho: relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht. [...] Deze nieuwe ontwikkeling is verontrustend voor katholieken en voor hen die het als een zonde beschouwen. Verrassend genoeg zijn er katholieken in Lesotho die dit gedrag beginnen te vertonen en verwachten dat de Kerk hen en hun manier van doen accepteert. [...] Dit is een problematische uitdaging voor de Kerk omdat deze mensen zich uitgesloten voelen (BC Lesotho). Ook degenen die het gewijde ambt hebben verlaten en getrouwd zijn, vragen om een meer gastvrije Kerk, met een grotere bereidheid tot dialoog.</p>		
<p>40. Ondanks de culturele verschillen zijn er opmerkelijke overeenkomsten tussen de verschillende continenten als het gaat om mensen die in de samenleving en ook in de christelijke gemeenschap als uitgesloten worden beschouwd. In veel gevallen ontbreekt hun stem in het synodaproces en verschijnen zij enkel in verslagen omdat anderen over hen spreken en hun uitsluiting betreuen: Als Boliviaanse Kerk betreuen wij het dat wij niet in staat zijn geweest de armen in de periferie en op de meest afgelegen plaatsen effectief te bereiken (BC Bolivia). Tot de meest genoemde uitgesloten groepen behoren: de armsten, eenzame ouderen, inheemse volkeren, migranten zonder enige binding en in een onzekere situatie,</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
straatkinderen, alcohol- en drugsverslaafden, degenen die in het criminele circuit terecht zijn gekomen en voor wie prostitutie de enige kans lijkt om te overleven, slachtoffers van mensenhandel, overlevenden van misbruik (in de Kerk en daarbuiten), gevangenen, groepen die gediscrimineerd worden en geweld ondervinden op grond van ras, etniciteit, geslacht, cultuur en seksualiteit. In de verslagen verschijnen ze allemaal als mensen met een gezicht en een naam, die oproepen tot solidariteit, dialoog, begeleiding en gastvrijheid.		
3.2 Zusters en broeders voor de zending		
41. De Kerk is drager van de verkondiging van de volheid van leven: ik ben gekomen opdat zij leven hebben en het in overvloed hebben" (Joh 10, 10). De evangeliën stellen de volheid van leven en de vervulling van het Rijk Gods niet voor als afzonderlijke realiteiten of werkerreinen, maar altijd als dynamisch met elkaar verweven processen. De opdracht van de Kerk is Christus aanwezig te brengen te midden van zijn volk door het Woord te lezen, de sacramenten te vieren en door alle vormen van zorg voor gekwetste en lijdende mensen. Het is noodzakelijk dat wij allen in de Kerk een proces van bekering doormaken om aan deze behoefte tegemoet te komen, wat inhoudt dat wij het kerygma voorstellen als de fundamentele verkondiging en luisteren naar Christus die voor ons gekruisigd en verrezen is. [...] Vandaar het belang om terug te keren naar de essentie van het christelijke leven en van onze eerste liefde, en terug te gaan naar onze wortels in de eerste gemeenschappen, dat wil zeggen, waar alle dingen gemeenschappelijk waren (BC Costa Rica).		
42. Bij het vervullen van onze zending groeien wij naar de maat van onze christelijke roeping. 'Onze tent uitbreiden' is de kern van deze missionaire activiteit. Daarom biedt een synodale Kerk een krachtig getuigenis van het Evangelie aan de wereld: de Heilige Geest dringt aan op de vernieuwing van onze strategieën, verbintenissen, toewijding en motivatie, zodat wij samen kunnen op weg gaan en diegenen bereiken die het verst weg zijn: door het woord van God		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>met enthousiasme en vreugde te verspreiden, door onze talenten, gaven en vaardigheden aan te wenden, door de nieuwe uitdagingen aan te gaan en door culturele veranderingen tot stand te brengen in het licht van het Evangelie en het leven van de Kerk (BC Venezuela). De verslagen bevatten de droom van een dergelijke Kerk: een Kerk die diep betrokken is bij de uitdagingen van de wereld en in staat is daarop te reageren door middel van concrete transformaties. De wereld heeft een 'Kerk die naar buiten treedt' nodig, die de scheiding tussen gelovigen en niet-gelovigen afwijst, die naar de mensheid kijkt en haar meer biedt dan een doctrine of een strategie, een ervaring van heil, een 'gave van de gave' die beantwoordt aan de roep van de mensheid en de natuur (BC Portugal). De zending van de Kerk in de wereld van vandaag</p>		
<p>43. Synodaliteit is een oproep van God om samen op weg te gaan met de hele mensenfamilie. Op veel plaatsen leven christenen te midden van mensen met een ander geloof of niet-gelovigen en zijn zij geëngageerd in een dialoog die ontstaat in de contacten van het dagelijkse leven en het gemeenschappelijk leven: er wordt een sociaal klimaat van dialoog opgebouwd, ook met degenen die de traditionele Afrikaanse godsdienst belijden, en met alle andere personen of gemeenschappen, tot welke religieuze denominatie ze ook behoren (BC Senegal, Mauritanië, Kaapverdië en Guinee-Bissau). Uit de verslagen blijkt echter dat er nog een lange weg te gaan is op het vlak van sociale, culturele, spirituele en intellectuele uitwisseling en samenwerking.</p>		
<p>44. De wonden van de Kerk zijn nauw verbonden met die van de wereld. De verslagen spreken over de uitdagingen van tribalisme, sektarisme, racisme, armoede en genderongelijkheid binnen het leven van de Kerk en ook in de wereld. Oeganda sluit zich aan bij veel andere landen door op te merken dat in de structuren van de Kerk meer naar de rijken en de goed opgeleiden wordt geluisterd dan naar anderen. Het rapport van de Filippijnen mekt opdat veel kansarmen en mensen die in de samenleving gemarginaliseerd zijn, het gevoel</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>hebben dat zij ook in de Kerk worden uitgesloten. Andere rapporten wijzen op de invloed die etnische discriminatie en een op tribalisme gebaseerde cultuur hebben op het leven van kerkgemeenschappen. Deze realiteiten vormen niet alleen de achtergrond van onze zending, maar bepalen ook haar focus en doel: de boodschap van het Evangelie die de Kerk moet verkondigen, moet ook de zondige structuren bekeren die de mensheid en de schepping gevangenhouden.</p>		
<p>45. Het volk van God spreekt een diep verlangen uit om de roep van de armen en die van de aarde te horen. In het bijzonder nodigen de rapporten ons uit de onderlinge samenhang van sociale en ecologische uitdagingen te erkennen en daarop te reageren door samen te werken en allianties aan te gaan met andere christelijke confessies, gelovigen van andere religies en alle mensen van goede wil. Deze oproep tot hernieuwde oecumene en interreligieuze samenwerking is erg sterk in regio's die kwetsbaarder zijn voor socio-ecologische schade en waar de ongelijkheid groter is. In veel rapporten over Afrika en de kustlanden van de Stille Oceaan worden Kerken over de hele wereld bijvoorbeeld opgeroepen om te erkennen dat de aanpak van socio-ecologische problemen niet langer optioneel is: het is onze wens om dit deel van Gods schepping te beschermen, omdat het welzijn van onze mensen op zoveel manieren afhankelijk is van de oceaan. In sommige van onze landen is de oceaan de grootste bedreiging, omdat veranderingen in het klimaat drastische gevolgen hebben voor het voortbestaan van deze landen (BC Pacific).</p>		
<p>46. Sommige verslagen wezen ook op het belang van de rol van de Kerk in de publieke sfeer, met name in verband met processen van vredesopbouw en verzoening. In sterk verdeelde samenlevingen wordt dit vaak gezien als een cruciaal onderdeel van de zending. Andere verslagen riepen de Kerk op met meer vertrouwen bij te dragen aan het debat en de inzet voor rechtvaardigheid in de publieke ruimte. De wens was dat er meer vorming komt in de sociale leer van de Kerk. Onze Kerk is niet geroepen tot confrontatie, maar tot dialoog en samenwerking op alle niveaus. Onze dialoog mag geen</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
apologetische dialoog zijn met nutteloze argumenten, maar een levendige en solidaire dialoog (Katholieke Armeense Kerk).		
47. Een ander thema dat veel rapporten gemeen hebben, is de zwakte van dieper oecumenisch engagement en het verlangen om te leren hoe de oecumenische reis nieuw leven kan worden ingeblazen, te beginnen met concrete, dagelijkse samenwerking op het gebied van de gemeenschappelijke zorg voor sociale en ecologische rechtvaardigheid. Een meer eensgezind getuigenis van christenen en van geloofsgemeenschappen wordt als een vurig verlangen uitgedrukt. Samen op weg met alle christenen		
48. De oproep tot oecumene is echter niet alleen gericht op gemeenschappelijk sociaal engagement. Veel rapporten benadrukken dat er geen volledige synodaliteit is zonder eenheid onder de christenen. Dit begint met de oproep tot nauwere communio tussen Kerken van verschillende ritussen. Sinds het Tweede Vaticaans Concilie heeft de oecumenische dialoog vooruitgang geboekt: In het dagelijkse leven van de Centraal-Afrikaanse Republiek is 'samenleven' tussen christenen van verschillende confessies vanzelfsprekend. Onze wijken, onze gezinnen, onze begraafplaatsen, onze werkplaatsen zijn echte plaatsen van oecumene (BC Centraal-Afrikaanse Republiek). Veel oecumenische kwesties in verband met synodale structuren en bedieningen in de Kerk zijn echter nog steeds niet goed gearticuleerd. In de verslagen wordt ook opgemerkt dat er een 'oecumene van het martelaarschap' bestaat, waar vervolging de christenen blijft verenigen. De verslagen vragen meer aandacht voor realiteiten die tot verdeeldheid leiden, bijvoorbeeld de kwestie van de deelname aan de eucharistie.		
49. De rapporten wijzen ook op het delicate fenomeen van de toename van het aantal interconfessionele en interreligieuze gezinnen, met hun specifieke behoeften op het gebied van begeleiding. Revitalisering van de inzet voor dialoog en begeleiding als getuigenis in een gefragmenteerde wereld vereist gerichte vorming om bij bisschoppen, priesters, gewijde vrouwen en mannen en leken		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>het vertrouwen, de vaardigheid en de motivatie voor de oecumenische en interreligieuze dialoog te vergroten. Hoewel de katholieke Kerk in India heeft geprobeerd de oecumenische en interreligieuze dialoog te bevorderen, bestaat het gevoel dat de inzet op dit vlak minimaal is. De dialoog trok slechts een handvol vooraanstaanden en bleef vooral een cerebrale oefening die beperkt bleef tot het domein van ideeën en concepten in plaats van een beweging van de massa te worden en een dialoog van leven, liefde en actie aan de basis, door mensen van verschillende geloofsovertuigingen en ideologieën samen te laten onderscheiden, plannen en samenwerken voor gemeenschappelijke belangen (BC India).</p> <p>Culturele contexten</p>		
<p>50. In tal van rapporten wordt gewezen op het belang van de erkenning dat de Kerk haar opdracht om het Evangelie te verkondigen vervult binnen specifieke culturele contexten en beïnvloed wordt door diepgaande en snelle sociale veranderingen. De factoren verschillen maar creëren belangrijke uitdagingen voor participatie en bepalen de concrete invulling van de zending van de Kerk. De erfenis van sektarisme, tribalisme en etnonationalisme - die op verschillende plaatsen uiteenlopend tot uiting komt en wordt ervaren - deelt dezelfde kenmerkende bedreiging, namelijk de vernauwing van de uitdrukking van de katholiciteit van de Kerk.</p>		
<p>51. Veel plaatselijke Kerken zijn bezorgd over de gevolgen van een gebrek aan vertrouwen en geloofwaardigheid als gevolg van de misbruikcrisis. Anderen wijzen op individualisme en consumentisme als kritische culturele factoren: elke dag kunnen we voelen dat zelfs in ons land de verkondiging van het Evangelie wordt uitgedaagd door toenemende secularisatie, individualisme en onverschilligheid voor de institutionele vormen van religie (BC Hongarije). Het rapport van Malta onderstreept, net als vele andere, hoe de historische verstengeling tussen Kerk en politieke macht nog steeds van invloed is op de zendingscontext. Veel Kerken voelen zich</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>geconfronteerd met al deze culturele uitdagingen tegelijk, maar willen groeien in vertrouwen in de verkondiging van het evangelie in een consumptiemaatschappij die er niet in geslaagd is duurzaamheid, rechtvaardigheid of tevredenheid te garanderen (BC Ierland). Andere ervaren intern een pluralisme van standpunten: Zuidelijk Afrika wordt ook beïnvloed door de internationale trends van secularisatie, individualisering en relativisme. Onderwerpen als de leer van de Kerk over abortus, anticonceptie, de wijding van vrouwen, gehuwde geestelijken, het celibaat, echtscheiding en hertrouw, de communie, homoseksualiteit, LGBTQIA+ werden in alle bisdommen aan de orde gesteld, zowel op het platteland als in de stad. De meningen hierover liepen uiteraard uiteen en het is niet mogelijk een definitief standpunt van de gemeenschap over een van deze kwesties te geven (BC Zuid-Afrika). In veel verslagen klinkt bijzondere spijt en bezorgdheid door over de druk die gezinnen ondervinden en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor de relaties tussen de generaties en de geloofsoverdracht. Veel Aziatische rapporten vragen om betere begeleiding en vorming voor gezinnen, terwijl ze worstelen met de veranderende culturele omstandigheden.</p>		
<p>52. In sommige contexten wordt de geloofsgetuigenis beleefd tot in het martelaarschap. Er zijn landen waar christenen, vooral jongeren, geconfronteerd worden met de uitdaging van systematische gedwongen bekering tot andere godsdiensten. Er zijn veel rapporten die de onveiligheid en het geweld benadrukken waarmee vervolgte christelijke minderheden te kampen hebben. In zulke gevallen vraagt het profetische moed om samen op weg gaan met mensen van andere godsdiensten in plaats van zich terug te trekken achter scheidingsmuren. Culturen, religies en dialoog</p>		
<p>53. Een essentieel element van een synodale Kerk, dat nog heel wat verdieping en beter begrip vraagt, is de oproep tot een betere interculturele aanpak. Deze benadering begint met samen op weg te gaan met anderen, de culturele verschillen te waarderen en die specifieke kenmerken te begrijpen als elementen die ons helpen</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>groeien: De ontmoeting tussen de katholieke Kerk in Cambodja en de boeddhistische monniken en leken in het land creëert een nieuwe cultuur. Al onze activiteiten hebben een impact op elkaar en op de hele wereld. We verschillen misschien in religie, maar we streven allemaal naar het algemeen welzijn (BC Laos en Cambodja). Het zijn de Kerken die een kleine minderheid vertegenwoordigen in de context waarin zij leven, die dit het meest intens ervaren: Zo is er bijvoorbeeld wat we de 'doorlaatbaarheid' van onze Kerken kunnen noemen, omdat de grens met de burgermaatschappij paradoxaal genoeg minder scherp is dan elders [...]. Het is geen probleem om dingen 'binnen' of 'buiten' de Kerk te doen. Wij zijn per definitie een naar buiten gerichte Kerk, want wij zijn altijd 'bij anderen thuis' en dit heeft ons geleerd te luisteren, flexibel te zijn en creatief te zijn in vormen, taal en praktijken (BC Noord-Afrikaanse regio - CERNA).</p>		
<p>54. Maar zelfs wanneer wij tot aanvaarding of zelfs waardering van de ander komen, is de reis nog niet voltooid. De interculturele benadering van de Kerk is gericht op de horizon waartoe Christus ons roept: het Koninkrijk van God. In de aanvaarding van een verrijkende verscheidenheid vinden wij onze diepere eenheid en de mogelijkheid om samen te werken met Gods genade: we moeten ook acht slaan op de gedachten en ideeën van de uitgebreide familie en reisgenoten; niet-katholieken, politici en ongelovigen. Dit zijn stemmen in onze omgeving die we niet mogen ontlopen, anders missen we Gods influisteringen via hen! (BC Zimbabwe). Dit is een getuigenis in een wereld die moeite heeft om diversiteit in eenheid als een ware roeping te zien: de gemeenschap [...] moet meer rekening houden met diversiteit, aspiraties, behoeften en manieren om het geloof te beleven. De universele Kerk moet garant blijven staan voor de eenheid, maar de bisdommen kunnen het geloof lokaal incultureren: decentralisatie is noodzakelijk (Aartsbisdom Luxemburg).</p>		
<p>55. In een groot aantal rapporten wordt opgeroepen tot een grotere erkenning, betrokkenheid, integratie en respons met betrekking tot de rijkdom van lokale culturen, die vaak wereldbeschouwingen en</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>handelingswijzen hebben die synodaal zijn. Ze spreken het verlangen uit om de plaatselijke cultuur te bevorderen (en in sommige gevallen te herstellen en te verdiepen), deze te verbinden met het geloof en op te nemen in de liturgie. In deze context zijn christenen geroepen om vanuit hun eigen visie op het geloof hun eigen bijdrage te leveren om dat geloof te incultureren in nieuwe culturele contexten [...]. Deze verscheidenheid van benaderingen moet worden gezien als de implementatie van een model van interculturaliteit, waarbij de verschillende voorstellen elkaar aanvullen en verrijken, en verder gaan dan het model van multiculturaliteit, dat bestaat in het eenvoudig naast elkaar plaatsen van culturen, besloten binnen hun eigen grenzen (Bijdrage van de Pauselijke Raad voor Cultuur).</p>		
<p>56. In veel gevallen vragen de rapporten bijzondere aandacht voor de situatie van inheemse volkeren. Hun spiritualiteit, wijsheid en cultuur hebben ons veel te leren. Wij moeten samen met deze volkeren de geschiedenis herlezen, inspiratie putten uit die situaties waarin het optreden van de Kerk ten dienste stond van hun integrale menselijke ontwikkeling en vergeving vragen voor de keren dat de Kerk medeplichtig was aan hun onderdrukking. Tegelijkertijd wordt in sommige rapporten gewezen op de noodzaak de schijnbare tegenstellingen tussen culturele gebruiken of traditionele religies en de leer van de Kerk met elkaar te verzoenen. Op een meer algemeen niveau moet de praktijk van de synodaliteit - gemeenschap, participatie en zending - binnen lokale culturen en contexten worden uitgedrukt in een spanningsveld dat onderscheiding en vernieuwing bevordert.</p>		
<p>3.3 Gemeenschap, participatie en medeverantwoordelijkheid</p>		
<p>57. De zending van de Kerk wordt gerealiseerd doorheen het leven van alle gedoopten. Uit de rapporten spreekt een diep verlangen naar erkenning en herbevestiging van deze gemeenschappelijke waardigheid als basis voor de vernieuwing van het leven en de ambten in de Kerk. De rapporten bevestigen de waarde van alle roeping in de Kerk en nodigen ons bovenal uit om Jezus te volgen</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
en terug te keren naar zijn stijl en manier om macht en gezag uit te oefenen als middel om genezing, verzoening en bevrijding te bieden. Het is belangrijk een synodaal institutioneel model te ontwikkelen als een kerkelijk paradigma voor de deconstructie van de piramidale macht die voorrang geeft aan een eenpersoonsbestuur. Het enige legitieme gezag in de Kerk moet dat van de liefde en de dienstbaarheid zijn, naar het voorbeeld van de Heer (BC Argentinië).		
Het klerikalisme voorbij		
58. De toon van de rapporten is niet antiklerikaal (tegen priesters of het ambtelijke priesterschap). Velen uiten diepe waardering en genegenheid voor trouwe en toegewijde priesters en maken zich zorgen over de vele eisen waaraan zij moeten beantwoorden. Zij uiten ook het verlangen naar betergevormde, beter begeleide en minder geïsoleerde priesters. Zij wijzen op het belang om de Kerk te bevrijden van klerikalisme zodat al haar leden, inclusief priesters en leken, een gemeenschappelijke zending kunnen vervullen. Klerikalisme wordt gezien als een vorm van geestelijke verarming, een miskennis van het ware goed van het gewijde ambt en een cultuur die geestelijken isoleert en leken schaadt. Deze cultuur scheidt ons van de levende ervaring van God en schaadt de familiebanden van de gedoopten, veroorzaakt verstarring, gehechtheid aan wettische macht en een gezagsuitoefening die berust op macht in plaats van op dienstbaarheid. Klerikalisme kan evenzeer een verleiding zijn voor leken als voor geestelijken, zoals het rapport uit de Centraal Afrikaanse Republiek onderstreept: sommige parochiepriesters gedragen zich als 'ordergevers', die hun wil opleggen zonder naar iemand te luisteren. Lekenchristenen voelen zich geen lid van het volk van God. Te 'klerikale' initiatieven moeten worden betreurd. Sommige pastorale werkers, geestelijken en leken, omringen zich soms liever met mensen die hun mening delen en vermijden wie een vijandige overtuiging heeft en met hen van mening verschilt.		
59. Hoewel de verslagen openhartig zijn in hun diagnose van het probleem, zijn ze niet zonder hoop. Zij drukken een diep en energiek		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
verlangen uit naar vernieuwde vormen van leiderschap - priesterlijk, bisschoppelijk, religieus en als leek - die relationeel en collaboratief zijn en vormen van gezag die solidariteit en medeverantwoordelijkheid kunnen genereren: de taken van de gezagsdragers omvatten het aanmoedigen, betrekken, leiden en faciliteren van de deelname aan het leven van de Kerk [...] en het delegeren van een deel van de verantwoordelijkheden (BC Slowakije). Leken, religieuzen en geestelijken willen hun talenten en capaciteiten ter beschikking stellen van de Kerk, en daarvoor vragen zij om een leiderschap dat hen vrijheid geeft. In de verslagen klinkt dankbaarheid voor de leiders die hun rol al op deze wijze uitoefenen.		
<i>Heroverweging van de participatie van vrouwen</i>		
60. De oproep tot bekering van de kerkelijke cultuur voor het heil van de wereld is verbonden met de concrete mogelijkheid om een nieuwe cultuur tot stand te brengen, met nieuwe praktijken en structuren. Een kritiek en urgent terrein in dit verband betreft de rol van de vrouw en haar roeping, geworteld in onze gemeenschappelijke waardigheid als gedoopten, om ten volle deel te nemen aan het leven van de Kerk. Overal ter wereld zijn een groeiend bewustzijn en een toenemende gevoeligheid voor deze materie waarneembaar.		
61. Van alle continenten komt een oproep om katholieke vrouwen in de eerste plaats te waarderen als gedoopte en gelijkwaardige leden van het Volk van God. Er wordt bijna unaniem bevestigd dat vrouwen veel van de Kerk houden, maar velen voelen zich verdrietig omdat hun leven vaak niet goed wordt begrepen en hun bijdragen en charisma's niet altijd worden gewaardeerd. Het rapport van het Heilig Land merkt op: Degenen die het meest betrokken waren bij het synodeproces waren vrouwen, die zich kennelijk realiseerden dat zij niet alleen meer te winnen, maar ook meer te bieden hadden door het feit dat zij werden verbannen naar de profetische rand, van waaruit zij observeren wat er in het leven van de Kerk gebeurt en vervolgt: in een Kerk waar bijna alle besluitvormers mannen zijn, zijn er weinig plaatsen waar vrouwen hun stem kunnen laten horen. Toch		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>vormen zij de ruggengraat van de kerkgemeenschappen, zowel omdat zij de meerderheid van de praktiserende leden vertegenwoordigen als omdat zij tot de meest actieve leden van de Kerk behoren. Het Koreaanse rapport bevestigt: ondanks de hoge deelname van vrouwen aan diverse kerkelijke activiteiten, worden zij vaak uitgesloten van belangrijke besluitvormingsprocessen. Daarom moet de Kerk zich beter bewust worden van hun activiteiten en de institutionele aspecten ervan verbeteren (BC Korea). De Kerk staat voor twee verwante uitdagingen: vrouwen blijven de meerderheid van wie de liturgie bijwoont en aan activiteiten deelnemen, mannen een minderheid; toch worden de meeste besluitvormings- en bestuursfuncties door mannen bekleed. Het is duidelijk dat de Kerk manieren moet vinden om mannen aan te trekken tot een actiever lidmaatschap van de Kerk en om vrouwen in staat te stellen vollediger deel te nemen op alle niveaus van het kerkelijke leven.</p>		
<p>62. Op elk domein van hun leven vragen vrouwen de Kerk om hun bondgenoot te zijn. Dit houdt ook in dat de sociale realiteit van verarming, geweld en vernedering waarmee vrouwen over de hele wereld worden geconfronteerd, moet worden aangepakt. Zij vragen om een Kerk die aan hun zijde staat en om meer begrip en steun in de strijd tegen deze krachten van vernietiging en uitsluiting. Vrouwen die deelnemen aan de synodale processen wensen dat zowel de Kerk als de samenleving een plaats is van bloei, actieve deelname en gezonde verbondenheid. Sommige rapporten merken op dat de cultuur van hun land vooruitgang heeft geboekt in de integratie en participatie van vrouwen, een vooruitgang die als model zou kunnen dienen voor de Kerk. Het gebrek aan gelijkheid voor de vrouw binnen de Kerk wordt gezien als een struikelblok voor de Kerk in de moderne wereld (BC Nieuw-Zeeland).</p>		
<p>63. Een probleem dat zich in verschillende vormen voor in verschillende culturele contexten voordoet is de participatie en erkenning van zowel lekenvrouwen als vrouwelijke religieuzen. Het rapport van de oversten van de Instituten van het Godgewijde Leven</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>merkt op: seksisme in besluitvorming en kerkelijk taalgebruik is wijdverbreid in de Kerk ... Als gevolg daarvan worden vrouwen uitgesloten van betekenisvolle rollen in het leven van de Kerk en gediscrimineerd doordat zij geen eerlijk loon ontvangen voor hun bedieningen en diensten. Vrouwelijke religieuzen worden vaak beschouwd als goedkope arbeidskrachten. Er is een tendens - in sommige Kerken - om vrouwen uit te sluiten en kerkelijke functies toe te vertrouwen aan permanente diakens; en zelfs om het religieuze leven zonder habijt te onderwaarderen, zonder rekening te houden met de fundamentele gelijkheid en waardigheid van alle gedoopte gelovigen, vrouwen en mannen (USG/UISG).</p>		
<p>64. Bijna alle verslagen stellen de kwestie van volwaardige en gelijke participatie van vrouwen aan de orde: de toenemende erkenning van het belang van vrouwen in het leven van de Kerk opent mogelijkheden voor een grotere, zij het beperkte, participatie in kerkelijke structuren en op het vlak van de besluitvorming (BC Brazilië). De verslagen zijn het echter niet eens over één enkel of een volledig antwoord op de vraag naar de roeping, inclusie en ontplooiing van vrouwen in Kerk en samenleving. Na aandachtig luisteren wordt in veel rapporten gevraagd dat de Kerk haar beraad voortzet met betrekking tot een reeks specifieke kwesties: de actieve rol van vrouwen in de bestuursstructuren van kerkelijke organen, de mogelijkheid voor vrouwen met een adequate opleiding om in parochies te preken en het diaconaat voor vrouwen. Over de kwestie van de priesterwijding voor vrouwen liepen de meningen veel sterker uiteen. In sommige verslagen wordt opgeroepen tot een priesterwijding voor vrouwen, terwijl andere de kwestie als afgesloten beschouwen.</p>		
<p>65. Een belangrijk element in dit proces is de erkenning van de wijze waarop vrouwen, met name vrouwelijke religieuzen, al een voortrekkersrol vervullen in de synodale werkwijze in enkele van de meest uitdagende maatschappelijke situaties waarmee wij geconfronteerd worden. De bijdrage die door de Unie van de</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>Algemeen Oversten en de Internationale Unie van Algemeen Oversten is ingediend, stelt vast: er zijn kiemen van synodaliteit waar we nieuwe wegen in solidariteit inslaan: het veiligstellen van een toekomst van raciale en etnische rechtvaardigheid en vrede voor zwarte, bruine, Aziatische en inheemse Amerikaanse broeders en zusters (VS); een diepgaande verbinding met inheemse en autochtone zusters en broeders (Amerika); het openen van nieuwe mogelijkheden van aanwezigheid van religieuze zusters in diverse bewegingen; in bondgenootschappen met gelijkgezinde groepen om belangrijke sociale problemen aan te pakken (zoals klimaatverandering, vluchtelingen en asielzoekers, dakloosheid), of problemen van specifieke landen. In deze contexten zoeken vrouwen naar medewerkers en kunnen zij leermeesters zijn van synodaliteit in ruimere kerkelijke processen.</p>		
<p>Charisma's, roepingen en bedieningen</p>		
<p>66. De verantwoordelijkheid voor het synodale leven van de Kerk kan niet worden gedelegeerd, maar moet door allen worden gedragen in antwoord op de gaven die de Geest aan de gelovigen schenkt. Een groep in het bisdom Lae schreef over de synodaliteit in hun parochie: 'In onze pastorale parochieraad zorgen we dat we de mening/suggesties van iedereen en ook van vrouwen opnemen alvorens beslissingen te nemen die het leven van alle mensen in onze parochie beïnvloeden'. Een andere parochie merkte op: "Als we iets willen doen in onze parochie, komen we samen, luisteren we naar de suggesties van iedereen in de gemeenschap, beslissen we samen en voeren we de beslissingen samen uit (BC Papoea-Nieuw-Guinea en Salomonseilanden). Er is echter geen gebrek aan vermeldingen van problemen om medeverantwoordelijkheid in de praktijk te brengen: "Als bisschoppen erkennen wij dat de door het Tweede Vaticaans Concilie gepropageerde 'dooptheologie', de basis voor medeverantwoordelijkheid in de zending, niet voldoende ontwikkeld is, en daarom voelt de meerderheid van de gedoopten geen echte identificatie met de Kerk, en nog minder een missionaire</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>medeverantwoordelijkheid. Bovendien bevorderen de leidinggevenden van de huidige pastorale structuren en de mentaliteit van veel priesters deze medeverantwoordelijkheid niet. Ook blijven religieuze mannen en vrouwen en apostolische lekenbewegingen vaak subtiel of openlijk in de marge van de diocesane dynamiek. Zo worden de zogenaamde 'geëngageerde leken' in parochies (die het minst talrijk zijn) uiteindelijk overbelast met binnenkerkelijke verantwoordelijkheden die hun krachten te boven gaan en hun tijd opslokken" (BC Mexico).</p>		
<p>67. Dit verlangen naar medeverantwoordelijkheid vindt allereerst zijn grondtoon in de dienst aan de gemeenschappelijke zending, dat betekent door te spreken over ambten en bedieningen. Zoals het Italiaanse rapport zegt: de opgedane ervaring [...] heeft bijgedragen tot de herontdekking van de medeverantwoordelijkheid die voortvloeit uit de waardigheid van alle gedoopten en heeft de mogelijkheid laten ontstaan om een visie op de Kerk te doorbreken die opgebouwd is rond het gewijde ambt, om te komen tot een Kerk die in haar geheel 'ministerieel' is, een gemeenschap van verschillende charisma's en bedieningen. Het thema van het ambt dat centraal staat in het leven van de Kerk, en de noodzaak om de eenheid van zending te verbinden met de verscheidenheid van bedieningen, komt naar voren uit de raadpleging van het volk van God. De erkenning en bevordering daarvan is hier geen doel op zich, maar vormt een meerwaarde in dienst van de zending: verschillende actoren, gelijk in waardigheid, die elkaar aanvullen om een teken te zijn, om een Kerk geloofwaardig te maken als sacrament van het Koninkrijk (BC België).</p>		
<p>68. Veel verslagen verwijzen naar praktijken voor de erkenning en bevordering van bedieningen die de gemeenschap in staat stellen zich effectief in te zetten: de bevordering van lekenambten en de aanvaarding van verantwoordelijkheden vindt plaats door de verkiezing of benoeming van gelovigen die geacht worden de vastgestelde vereisten te bezitten (BC Mozambique). Zo wordt elk</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>ambt een structureel en structurerend element van het gemeenschapsleven: het op zich nemen van verantwoordelijkheid wordt gewaarborgd door het ontvangen mandaat en het subsidiariteitsbeginsel. Catechisten zijn aangesteld en hebben een bijzondere status in de kerkelijke familie van God. [...] Sommigen van hen zijn aangesteld als gemeenschapsleiders, vooral in landelijke gebieden waar de aanwezigheid van priesters zeldzaam is (BC DR Congo). Er is geen gebrek aan vragen naar ruimte voor de mogelijke uitoefening van het lekdienstwerk: er is bij vele groepen duidelijk een verlangen naar meer participatie van leken, maar het is niet duidelijk hoeveel ruimte er is, over welke concrete taken het dan kan en moet gaan en hoe de verantwoordelijkheid van gedoopte gelovigen zich moet verhouden tot die van de pastoor." (BC België).</p>		
<p>69. In sommige contexten is er behoefte aan aandacht voor de verscheidenheid aan charisma's en bedieningen die in georganiseerd verband ontstaan binnen verenigingen, lekenbewegingen en nieuwe religieuze gemeenschappen. Er is aandacht nodig voor hun specifieke kenmerken en ook voor het bewaren van de harmonie binnen elke plaatselijke Kerk. Wanneer het thema van de bedieningen het concrete leven van de Kerk binnentreedt, stuit het onvermijdelijk op de vraag naar de institutionalisering ervan. Dit doet de vraag rijzen naar de structuren waarin het leven van de christelijke gemeenschap zich ontvouwt.</p>		
<p>70. In de katholieke Kerk zijn de charismatische gaven die de Heilige Geest vrijelijk schenkt en die bijdragen tot de 'verjonging' van de Kerk, onlosmakelijk verbonden met de hiërarchische gaven die verbonden zijn met het sacrament van de wijding in zijn verschillende graden. Een grote uitdaging voor de synodaliteit die in het eerste jaar naar voren kwam, is het harmoniseren van deze gaven, zonder ze tegen elkaar uit te spelen, onder leiding van de herders, en dus zonder de charismatische en institutionele dimensies van de Kerk tegen elkaar uit te spelen.</p>		
3.4 Synodaliteit krijgt vorm		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>71. De synodale reis heeft een aantal spanningen aan het licht gebracht die in de voorgaande paragrafen tot uitdrukking kwamen. We moeten er niet bang voor zijn, maar ze verwoorden in een proces van voortdurende gemeenschappelijke onderscheiding om ze te benutten als een bron van energie zonder dat ze destructief worden. Alleen zo zal het mogelijk zijn samen verder te gaan, in plaats van ieder onze eigen weg te gaan. Daarom moet de Kerk ook haar eigen instellingen en structuren een synodale vorm en werkwijze geven, vooral wat haar bestuur betreft. Het kerkelijk recht zal dit proces van structurele vernieuwing moeten begeleiden door de nodige wijzigingen aan te brengen in de huidige regelingen.</p>		
<p>72. Maar om echt synodaal te kunnen functioneren, zullen de structuren moeten worden ingevuld door mensen die qua visie en vaardigheden goed gevormd zijn: de hele synodale oefening was er een van actieve deelname op verschillende niveaus. Om dit proces voort te zetten zijn een mentaliteitsverandering en een vernieuwing van de bestaande structuren nodig (BC India). Deze nieuwe visie zal ondersteund moeten worden door een spiritualiteit die de praktijk van de synodaliteit ondersteunt, waarbij vermeden moet worden om haar te reduceren tot technischorganisatorische kwesties. Het doorleven van deze visie als een gemeenschappelijke zending kan alleen gebeuren door ontmoeting met de Heer en door te luisteren naar de Geest. Er kan alleen sprake zijn van synodaliteit als de Geest aanwezig is en er is geen Geest zonder gebed.</p>		
<p><i>Structuren en instellingen</i></p>		
<p>73. In verband met het spanningsveld globaal-lokaal - dat in kerkelijke taal verwijst naar de relaties van de plaatselijke Kerken onderling en met de universele Kerk - plaatst de dynamiek van het synodale proces ons voor een nieuwigheid die wordt gevormd juist door de continentale fase waarin wij vandaag leven. Afgezien van enkele regio's die gekenmerkt worden door een bijzondere historische dynamiek, ontbreekt het de Kerk tot nu toe aan gevestigde synodale praktijken op continentaal niveau. De invoering van een specifieke</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>continentale fase in het proces van de synode is geen louter organisatorische truc, maar beantwoordt aan de dynamiek van de incarnatie van het Evangelie dat wortel schiet in gebieden die gekenmerkt worden door een zekere culturele samenhang en homogeniteit en kerkelijke gemeenschappen voortbrengt met bijzondere kenmerken verbonden met de karakteristieken van hun cultuur. In de context van een wereld die zowel geglobaliseerd als gefragmenteerd is, vormt elk continent door zijn gemeenschappelijke historische wortels, zijn neiging tot socio-culturele gelijkenis en het feit dat dezelfde uitdagingen gelden voor de evangelisatieopdracht, een bevoorrecht gebied om een synodale dynamiek op gang te brengen. Die versterkt de onderlinge banden tussen de Kerken, moedigt het delen van ervaringen en het uitwisselen van gaven aan en helpt nieuwe pastorale opties bedenken.</p>		
<p>74. Bovendien daagt de dynamiek van de synodaliteit de Romeinse curie zelf uit: het is noodzakelijk te herinneren aan de samenwerking met de andere dicasteries van de Romeinse curie, waarmee wij regelmatig overleg plegen [...]. Men is echter van mening dat op dit gebied meer middelen moeten worden gevonden om de groei van een meer synodale werkwijze en mentaliteit in de Romeinse curie te bevorderen, zoals de Heilige Vader wenst met de nieuwe apostolische constitutie <i>Praedicate Evangelium</i> (Bijdrage van het staatssecretariaat - Afdeling voor Betrekkingen met Staten en Internationale Organisaties).</p>		
<p>75. Ook de bisschoppenconferenties vragen zich af wat synodaliteit voor hen betekent: ook de bisschoppen hebben gebeden en gedebatteerd over de vraag: 'Hoe kan een bisschoppenconferentie meer synodaal worden? En hoe handelen op een meer synodale manier?'. (BC Paraguay). Bijvoorbeeld: met behoud van hun collegialiteit en vrijheid van besluitvorming die vrij is van elke vorm van druk, zouden de bisschoppenconferenties vertegenwoordigers van de geestelijken en leken van de verschillende bisdommen bij hun debatten en vergaderingen moeten betrekken, in naam van de</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
synodaliteit (Bijdrage van het staatssecretariaat - Afdeling voor het Diplomatiek Personeel van de Heilige Stoel).		
76. Tijdens de continentale fase zullen de bisschoppenconferenties een nieuwe rol kunnen spelen, die niet alleen verband houdt met de bevordering van de onderlinge communio, maar ook met de dialoog tussen Kerken die door geografische en culturele nabijheid met elkaar verbonden zijn. Bovendien zal de continentale fase, via de voorgestelde ecclesiale en bisschoppelijke vergaderingen, de gelegenheid bieden om in concrete en praktische termen uit te werken hoe kerkelijke synodaliteit en bisschoppelijke collegialiteit gestalte kunnen krijgen. Zij biedt ook de mogelijkheid om na te denken over manieren om de afstemming tussen de gewone uitoefening van het bisschopsambt en de invoering van een volledig synodale stijl te verbeteren, een punt waarop in sommige verslagen een zeker gebrek aan energie wordt geconstateerd. Door de ervaring die tijdens de continentale fase is opgedaan opnieuw te bekijken, kan worden nagegaan hoe het proces soepeler kan verlopen.		
77. Veel meer dan de Latijnse Kerk bieden de oosterse Kerken een rijkdom aan synodale structuren, die vandaag geroepen zijn tot vernieuwing: de oude synodale structuren en kerkelijke processen die in de Syro-Malabaarse Kerk bestaan (Prathinidhiyogam, Palliyogam en Desayogam) drukken het synodale karakter van de Kerk uit op lokaal, regionaal en universeel niveau, en zijn nuttig om ons te vormen tot synodaliteit. Zij staan ten dienste van de parochies en gemeenschappen, die de samenwerkende uitoefening van de pastorale bedieningen ontdekken om voortgang te maken door te luisteren naar de Heilige Geest. Bovendien zijn er enkele nieuwe initiatieven en pogingen om de synodale structuren van de Kerk te versterken (Syro-Malabaarse katholieke Kerk).		
78. De dynamiek van medeverantwoordelijkheid, met het oog op en ten dienste van de gemeenschappelijke zending en niet als een organisatorische manier om rollen en bevoegdheden toe te wijzen, loopt door alle niveaus van het kerkelijke leven. Op plaatselijk niveau		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>stelt zij de participatieorganen ter discussie die al op de verschillende niveaus en met de eigen kenmerken van de verschillende ritussen zijn voorzien, en ook de organen die eventueel kunnen worden opgericht ten dienste van een versterkte synodale dynamiek: er is gesproken over een structuur en een organisatie die de geest van synodaliteit oprecht weerspiegelen (BC Korea). Dit zijn in de eerste plaats pastorale raden, die steeds meer institutionele plekken moeten worden van inclusie, dialoog, transparantie, onderscheiding, evaluatie en empowerment van allen. In onze tijd zijn ze onmisbaar. Economische, diocesane en parochieraden moeten vervolgens worden toegevoegd, met aandacht voor de bisschops- en priesterraden rond de bisschop. Uit vele rapporten blijkt dat deze organen niet alleen raadgevend (adviserend) moeten zijn, maar ook plaatsen waar besluiten worden genomen op basis van processen van gemeenschappelijke onderscheiding en niet op basis van het in democratische regimes gebruikelijke meerderheidsbeginsel.</p>		
<p>79. In verschillende delen van de wereld wordt transparantie gezien als een essentiële praktijk voor een Kerk die groeit naar een meer authentieke synodaliteit: De katholieke Kerk moet opener en transparanter worden, alles gebeurt in het geheim. Agenda's en notulen van parochieraden worden nooit gepubliceerd, besluiten van financiële commissies worden nooit besproken en balansen worden nooit gedeeld (individuele opmerking uit het VK). Transparantie zal leiden tot echte verantwoording van alle besluitvormingsprocessen, met inbegrip van de criteria die voor de onderscheiding worden gebruikt. Een leiderschapsstijl die verankerd is in een synodale werkwijze zal vertrouwen en geloofwaardigheid opleveren: In sommige aangelegenheden is de uitoefening van gezag daadwerkelijk collegiaal, door overleg van de organen die zijn ingebed in de verschillende structuren van bestuur, beheer en pastorale animatie [...]. Maar het is soms triest te moeten vaststellen dat er in onze katholieke Kerk bisschoppen, priesters, catechisten, gemeenschapsleiders [...] zijn die zeer autoritair zijn. [...] In plaats van</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
de gemeenschap te dienen, dienen sommigen zichzelf met eenzijdige beslissingen dit belemmert onze synodale reis (BC Tsjaad). Daarnaast merken veel verslagen op dat het noodzakelijk is om mensen met voldoende professionele bekwaamheid te betrekken bij het beheer van economische en bestuurlijke kwesties.		
80. Alle kerkelijke instellingen worden, als volwaardige participatieorganen, opgeroepen na te gaan hoe zij de oproep tot synodaliteit kunnen integreren in de wijze waarop zij hun functie en hun opdracht uitoefenen, door hun structuren en procedures te vernieuwen. Een bijzonder geval zijn de universiteiten en academische instellingen, die onderzoek kunnen doen naar de vragen rond synodaliteit en kunnen bijdragen tot innovatie bij het opzetten van onderwijs- en vormingsprogramma's. Met name theologische faculteiten zullen de ecclesiologische, christologische en pneumatologische inzichten die synodale ervaringen en praktijken opleveren, kunnen verdiepen.		
81. Het aannemen van een authentieke synodale stijl daagt ook het godgewijde leven uit, te beginnen juist met die praktijken die al het belang benadrukken van de deelname van alle leden aan het leven van de gemeenschap waartoe zij behoren: in het godgewijde leven beïnvloedt de onderscheiding en de besluitvorming. Hoewel in onze instituten de gemeenschappelijke onderscheiding in praktijk is gebracht, is er ruimte voor verbetering. Het lidmaatschap van een orgaan vereist deelname. [...] Een gedeelde wens is de invoering - zowel in het leven van de Kerk als in het godgewijde leven - van een circulaire (participatieve) en minder hiërarchische en piramidale bestuursstijl (USG/UISG).		
Vorming		
82. De overgrote meerderheid van de verslagen wijst op de noodzaak van vorming in synodaliteit. Structuren alleen zijn niet voldoende. Er is behoefte aan voortdurende vorming ter ondersteuning van een veralgemeende synodale cultuur. Deze vorming moet zich afstemmen op de plaatselijke context om een synodale bekering te		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>vergemakkelijken in de wijze waarop participatie, gezag en leiderschap worden uitgeoefend met het oog op een betere vervulling van de gemeenschappelijke zending. Het gaat niet alleen om het aanleren van specifieke technische of methodologische vaardigheden. Vorming tot synodaliteit heeft raakvlakken met alle dimensies van het christelijke leven en kan alleen een integrale vorming zijn die persoonlijke, geestelijke, theologische, sociale en praktische dimensies insluit. Daarvoor is een referentiegemeenschap essentieel, want een van de beginselen van 'samen op weg gaan' is de vorming van het hart, die concrete kennis overstijgt en het hele leven omvat. Het is noodzakelijk om in het christelijke leven een voortdurende en permanente vorming in te bouwen om de synodaliteit in praktijk te brengen, om te rijpen en te groeien in het geloof, om deel te nemen aan het openbare leven, om bij de gelovigen de liefde voor en de deelname aan de eucharistie te vergroten, om duurzame bedieningen op zich te nemen, om echte medeverantwoordelijkheid op te nemen in het bestuur van de Kerk, om een dialoog aan te gaan met andere Kerken en met de samenleving om degenen die veraf zijn, dichterbij te brengen in een geest van broederlijkheid (BC Spanje). Deze vorming zal zich moeten richten tot alle leden van het volk van God: voor de verwezenlijking van de genoemde elementen van synodaliteit is er dringend behoefte aan onderwijs- en vormingsprogramma's voor geestelijken en leken om een gedeeld begrip van synodaliteit te ontwikkelen dat zo essentieel is voor het samen op weg gaan in de plaatselijke Kerken (BC Myanmar). Op die manier zal de invalshoek van synodaliteit samenvallen met die van catechese en pastorale zorg, waardoor deze verankerd blijven in een zendingsperspectief.</p>		
<p>83. De noodzaak van meer specifieke vorming in het luisteren en de dialoog wordt echter ook benadrukt door bijvoorbeeld de aanstelling van synodale medewerkers en teams. Veel rapporten wijzen op de noodzaak van vorming in synodaliteit voor degenen die geroepen zullen zijn om leidinggevende functies te vervullen, met name priesters: de vorming in het seminarie is weliswaar lang, maar gericht</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
op het voorbereiden van de geestelijken op een priesterlijke levensstijl, maar niet op een pastorale coördinatie. De vorming en training in samenwerken, luisteren naar elkaar en samen delen in de zending is essentieel in de priesteropleiding (BC Sri Lanka).		
Spiritualiteit		
84. Een cultuur van synodaliteit, die onmisbaar is voor de bezieling van structuren en instellingen, vereist een adequate vorming en moet vooral gevoed worden door vertrouwde met de Heer en het vermogen te luisteren naar de stem van de Geest: strategische planning en besluitvorming moeten gepaard gaan met geestelijke onderscheiding, zodat elk project wordt verwelkomd en begeleid door de Heilige Geest (Griekse melkitische katholieke Kerk). Daartoe moeten wij groeien in een synodale spiritualiteit die gebaseerd is op aandacht voor de innerlijke mens en voor het geweten. In de persoonlijke spiritualiteit en in de boodschap van de Kerk moet de vreugde van de verrezen Christus overheersen en niet de angst voor een God die straft (BC Tsjechië).		
85. Zoals al vele keren is benadrukt, moet een synodale Kerk op de eerste plaats omgaan met de vele spanningen die voortkomen uit de confrontatie met diversiteit. Daarom kan een synodale spiritualiteit er alleen een zijn die verschillen verwelkomt en harmonie bevordert en uit de spanningen de energie put om de reis voort te zetten. Om dit te bereiken zal zij moeten evolueren van de nadruk op de individuele dimensie naar de collectieve dimensie: een spiritualiteit van het 'wij', die de bijdragen van eenieder kan versterken.		
86. Het eerste jaar van de synodale reis heeft al stimulerende ervaringen in die richting opgeleverd, via de voorgestelde methode van het geestelijke gesprek. Deze methode heeft het godsvolk in staat gesteld te genieten van de kracht van een intermenselijke ontmoeting rond het woord van God en de verschillende resonanties die het in ieders hart oproept. Deze methode moet niet alleen een gewone praktijk worden in het leven van de Kerk, zoals door velen wordt geëist, maar ook evolueren in de richting van een gemeenschappelijke		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>onderscheiding, vooral binnen de participatieorganen. Dit impliceert een grotere inspanning om de spirituele dimensie te integreren in het gewone leven van de kerkelijke instellingen en hun bestuursstructuren, waarbij de onderscheiding binnen de besluitvormingsprocessen gestalte krijgt. Gebed en stilte mogen niet los van deze processen staan, alsof ze een inleiding of een aanhangsel zouden zijn.</p>		
<p>87. De christelijke spiritualiteit komt op verschillende manieren tot uitdrukking, zowel door de veelheid aan tradities tussen Oost en West als door de verscheidenheid aan charisma's in het godgewijde leven en de kerkelijke bewegingen. Een synodale Kerk is opgebouwd rond diversiteit en de ontmoeting tussen verschillende spirituele tradities kan een vormende 'leerschool' zijn voor zover zij in staat is gemeenschap en harmonie te bevorderen en bij te dragen tot het doorbreken van de polarisaties die vele Kerken ervaren.</p>		
<p>3.5 Synodaal leven en liturgie</p>		
<p>88. De verslagen benadrukken op vele manieren de diepe band tussen synodaliteit en liturgie: in het 'samen op weg gaan' zijn het gebed, de devotie tot Maria als missionaire leerling die luistert naar het Woord, de lectio divina en de liturgische viering een inspiratiebron voor het streven naar samenhang (BC Colombia).</p>		
<p><i>Wortels die diep reiken</i></p>		
<p>89. De eucharistie is op zichzelf al 'bron en hoogtepunt' van de synodale dynamiek van de Kerk. De liturgische viering en het gebed worden ervaren als een kracht die menselijke en geestelijke energieën samenbrengt en mobiliseert. De overheersende opvatting is dat het gebed levensvreugde en gemeenschapszin bevordert, omdat het wordt gezien als een referentiepunt, een vindplaats van kracht en een oase van vrede. [...] de bijdragen benadrukken twee aspecten die ontwikkeld moeten worden met het oog op een synodale reis: de eenheid van de gemeenschap en de levensvreugde. Deze reis loopt via de grote liturgische bijeenkomsten (bedevaarten...), om de</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
volksvroomheid te voeden, het geloof te vernieuwen, het samenhorigheidsgevoel te voeden en zo de christenen beter te begeleiden zodat zij getuigen van het Evangelie van liefde in situaties waarin 'eigen volk eerst' en het terugplooiën op de eigen identiteit steeds duidelijker en agressiever worden (BC Burkina Faso en Niger).		
90. In verschillende landen in de wereld loopt de band met de Kerk van vele gedoopten vooral via het fenomeen van de volksreligiositeit. [...] Velen beschouwen die als een teken van verbondenheid met de Kerk; daarom moeten wij die bevorderen en evangeliseren, met het oog op een intensere betrokkenheid en een bewuste integratie in het christelijke leven (BC Panama).		
<i>Omgaan met spanningen: vernieuwing en verzoening</i>		
91. In veel rapporten wordt sterk aangedrongen op de invoering van een synodale stijl in de viering van de liturgie, die de actieve deelname van alle gelovigen mogelijk maakt door alle verschillen te verwelkomen, alle bedieningen te waarderen en alle charisma's te erkennen. Het synodale luisteren van de Kerken vermeldt vele zaken die in deze optiek moeten worden aangepakt: van het herdenken van een liturgie die te sterk op de celebrant is geconcentreerd tot de modaliteiten van actieve deelname van de leken en de toegang van vrouwen tot ministeriële functies. Laten wij, trouw aan de traditie, haar originaliteit, geschiedenis en uniformiteit, proberen de liturgische viering levendiger en meer participatief te maken voor de hele gemeenschap van gelovigen: priesters, leken, jongeren en kinderen, die de tekenen van de tijd met een gezond onderscheidingsvermogen lezen. De jongeren proberen een plaats te krijgen in de liturgie via liederen en dat is positief (BC Ethiopië).		
92. De huidige ervaring van de Kerken laat echter knelpunten zien die op een synodale manier moeten worden aangepakt, zoals de verhouding tot de preconciulaire ritus: de verdeeldheid over de viering van de liturgie kwam tot uiting in het synodale overleg. Helaas wordt ook de viering van de eucharistie ervaren als een gebied van verdeeldheid binnen de Kerk. De meest voorkomende discussie over		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>de liturgie is de viering van de preconciliaire mis. De restricties om het missaal van 1962 te gebruiken, werden betreurd. Velen vonden dat de meningsverschillen over hoe de liturgie te vieren 'soms het stadium van vijandigheid bereiken'. Mensen aan beide zijden van de discussie gaven aan zich veroordeeld te voelen door degenen die van hen verschillen (BC USA). De eucharistie, sacrament van eenheid in liefde in Christus, mag geen reden worden voor confrontatie, ideologie, scheuring of verdeeldheid. Bovendien zijn er, met directe gevolgen voor het leven van vele Kerken, spanningselementen die specifiek zijn voor de oecumenische sfeer, zoals het deelnemen aan de eucharistie. Ten slotte zijn er problemen in verband met de modaliteiten van geloofsinculturatie en interreligieuze dialoog, die ook gevolgen hebben voor de vorm van de viering en het gebed.</p>		
<p>93. De verslagen laten niet na te wijzen op de belangrijkste tekortkomingen van de eigenlijke viering die de synodale dynamiek tegenwerken. In het bijzonder wordt gewezen op: de priester als hoofdrolspeler en het risico van passiviteit van de bredere liturgische gemeenschap; slechte homilieën door onder andere de afstand tussen de inhoud van de preek, de schoonheid van het geloof en de realiteit van het leven; de afstand tussen het liturgische leven van de bijeenkomst en het familiale netwerk van de gemeenschap. De kwaliteit van de homilieën wordt bijna unaniem als een probleem gemeld: er wordt gevraagd om diepgaandere homilieën, gericht op het Evangelie en de lezingen van de dag, en niet op politiek, met het gebruik van een toegankelijke en aantrekkelijke taal die verwijst naar het leven van de gelovigen (Maronitische Kerk).</p>		
<p>94. Een bijzondere bron van leed zijn de situaties waarin de toegang tot de eucharistie en de andere sacramenten door allerlei oorzaken wordt belemmerd of verhinderd. Er is een sterke vraag naar oplossingen voor deze vormen van sacramentele ontbering. Als voorbeeld worden gemeenschappen genoemd die in zeer afgelegen gebieden wonen of het vragen van entreegeld voor de toegang tot vieringen, waardoor de armsten worden gediscrimineerd. Veel</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>samenvattingen geven ook uiting aan de pijn die hertrouwde gescheidenen en mensen die een polygaam huwelijk zijn aangegaan ondervinden als zij geen toegang hebben tot de sacramenten. Er is geen eensgezindheid over hoe met deze situaties moet worden omgegaan: gescheidenen en hertrouwdens hebben geen toegang tot de heilige communie en zij voelen zich hierdoor gekwetst. Sommigen waren van mening dat de Kerk flexibeler zou moeten zijn, maar anderen vonden dat deze praktijk moest worden gehandhaafd (BC Maleisië).</p>		
<p><i>Een synodale stijl van vieren</i></p>		
<p>95. Tegelijkertijd vormde het synodeproces een gelegenheid om de verscheidenheid aan vormen van gebed en viering opnieuw te ervaren waardoor het verlangen toenam om deze meer toegankelijk te maken in het gewone leven van de gemeenschappen. Het Franse rapport verwoordt drie aspiraties: de eerste [...] betreft de diversificatie van de liturgie ten gunste van vieringen van het Woord(woorddiensten), dat wil zeggen momenten van gebed die de meditatie van Bijbelteksten centraal stellen. De tweede, minder frequent, herinnert aan het belang van pelgrimstochten en volksvroomheid. De derde vraagt om een vernieuwde liturgische vorming, om een probleem aan te pakken dat in veel rapporten wordt gesignaleerd, namelijk de onverstaaanbaarheid van de taal die gewoonlijk door de Kerk wordt gebruikt (BC Frankrijk). Sommige regio's stellen de hervorming van de liturgie aan de orde, zelfs in de oosterse Kerken waar deze diep verbonden is met de identiteit van de Kerk: In onze Kerk is een liturgische hervorming opportuun om in het licht van de Heilige Geest het handelen en de participatie van het godsvolk aan Gods werk in onze tijd te herlezen (Grieksmelkitische Kerk).</p>		
<p>96. Vele Kerken benadrukken ook het belang om de liturgische viering te verbinden met verschillende vormen van broederlijk delen en gemoedelijkheid. Gezelligheid en broederlijkheid maakten altijd deel uit van de ervaring [van de synodebijeenkomsten]. Bij elke bijeenkomst, van de eerste tot het daaropvolgende overleg in</p>		

Tekst Werkdocument '3. Naar een missionaire synodale Kerk' uit de Werkvertaling Interdiocesaan Pastoraal Beraad van het Werkdocument <i>"Vergroot de ruimte voor uw tent" (Jes. 54,2) Werkdocument voor de continentale fase van het synodaal proces (dec)</i>	Stap 2: Wat in de tekst vinden we goed en willen we graag 'amenderen'?	Stap 3: Wat vinden we zeer dringend? en willen we graag 'urgeren'?
<p>parochies en pastorale structuren, was er salu-salo (het delen van voedsel). Velen wezen erop hoe de [synodale] bijeenkomsten de viering van de liturgie positief beïnvloedden (BC Filippijnen). 97. De verscheidenheid aan rituele tradities van het liturgisch gebed, evenals de symbolische vormen waarmee verschillende culturen zich uitdrukken, wordt door iedereen als een troef beschouwd. Een hernieuwde liefde voor spiritualiteit, een streven naar zorg voor de schoonheid en de synodale stijl van vieren ondersteunen allemaal de uitstraling van een missionaire Kerk: alle ontvangen bijdragen spreken over vieringen als plekken die inspiratie en hulp kunnen bieden om het geloof te beleven in het persoonlijke, gezins- en beroepsleven, in de wijk en in de gemeenschap zelf (BC Uruguay).</p>		

